

بسم الله الرحمن الرحيم

روسیه د مهار او خپلواکی سیاست تر منځ او نړۍ ته د دې شخړې خطر ونه

(دویمه برخه)

(ژباړه)

په تېره برخه کې مو د روسیې د مهارولو لپاره د دغه هېواد پر وړاندې د امریکا اقدامات بیان کړل او ومو ویل چې دغه سیاست په ځینو مواردو کې تر یوه حده بریالی و، خو څنگه چې امریکا غوښتل، په ټولو برخو کې بریالی نه شو. په دې برخه کې به د امریکا د سیاستونو پر وړاندې د روسیې د اقداماتو په اړه او پر دې خبرې وکړو چې مسکو څنگه د هغه څه د مخنیوي هڅه وکړه چې د امریکا تر وزرو لاندې او د واشنگټن د سیاستونو او دیکتاتورانه او پراختیا غوښتنې موخو لپاره د خدمت جوگه نه شي؛ څنگه چې امریکا له اروپایي دولتونو سره همدا سې چلند وکړ. خو باید هېره نه کړو چې روسیه د هغه غوسه ناک سړي غوندې ده چې هېڅ بڼه کار نه شي ترسره کولی!

وړاندې تر دې چې د روسیې د مهارولو لپاره د امریکا د سیاستونو پر وړاندې د دغه هېواد د اقداماتو په اړه بحث وکړو، هغه موارد په لنډه توگه بیانوو چې امریکا یې د روسیې پر وړاندې د مهارولو په سیاست کې په تر لاسه کېدو بریالی شوه:

امریکا روسیه له غرب سره د یوه سیال دولت له رتبې او په نړیوال دریځ کې له مقابل لوري څخه راوغورځوله او په دې سره یې دغه هېواد د نورو اروپایي دولتونو په څېر کړ، چې په نړیواله کچه د امریکا له سیاستونو څخه سرغړونه نه شي کولی؛ په ځانگړي ډول په عراق، افغانستان او سوریه کې د جگړو تر پېښېدو وروسته. د روسیې چوپتیا او له امریکا سره یې له مخالفت څخه گوښه کېدل، په دې مانا دي چې له واشنگټن سره د دغه هېواد د مخالفت او مبارزې دریځ مهار شوی دی. روسیې په ډېری هېوادونو کې د امریکا د لاسوهنو پر وړاندې چوپتیا غوره کړې او په دې برخه کې یې هېڅوک نه دي راپاړلي، حتا مسکو د دغو هېوادونو په پولو کې د امریکا د نظامي اډو او مرکزونو پر وړاندې هېڅ دریځ نه دی نیولی. بېلگه یې د هغو پېښو پر وړاندې د روسیې دریځ نه نیول دي، چې په اسلامي خاورو او د افغانستان په پولو کې رامنځته شوې.

په نړیوالو گرمو قضیو لکه د ایران قضیه یا له یهود سره شخړه کې، روسیې بې طرفه دریځ نیولی او د امریکا له سیاستونو سره یې مخالفت نه دی کړی. امریکا نښتې، روغې جوړې، جگړې او هوکړه لیکونه د روسیې له لاسوهنې

او مخالفت پرته مخته وړل او دليل يې په کورنۍ مسله کې د روسيې بوخت ساتل او يا ځينې هغه اقتصادي امتيازات او ژمنې دي چې امريکا د روسيې لپاره په پام کې نيولې دي. امريکا له اروپايي هېوادونو څخه د روسيې د لرې کولو په سياست کې بريالۍ شوه، په ځانگړې ډول له اوکراين سره وروستي بحران ته په کتو؛ يعنې اروپايي دولتونو له روسيې سره د انرژۍ په برخه کې اقتصادي تړونونه لغوه کړل او د روسيې او خپلو هېوادونو تر منځ يې نيمه انزوایي اړيکه جوړه کړه.

روسيې د وسلو په سيالۍ کې خپلې ډېرې نظامي تگلارې او لېرې واټن وپلورلې او اغېزمنې وسلې لېرې کړې، چې علت يې د دغو ستراتيژيو تر شاه د يو شمېر سياستونو په پام کې نيول دي، په ځانگړي ډول اقتصادي سياستونه. روسيې د ډالرو د بدیل په مسله کې چوپتيا غوره کړه او د هغه د ماتې او له هغه سره د مبارزې لپاره يې هڅه ونه کړه. که څه هم دا فرصت و چې د خپلې انرژۍ د تړونونو سياست د ډالر پر ځای روبل ته واړوي او په دې موده کې د ډالر ارزښت ته ضربه ورسوي. د امريکا حکومت په تېرو کلونو کې پر دې بريالۍ شو، چې تر ډېره بريده چين له روسيې څخه او په نړيواله کچه له هر ډول اقتصادي او سياسي تړونونو څخه لرې وساتي؛ لکه د انرژۍ د بيو، فضايي ستونزه او د کرونا ستونزه او په ۲۰۰۸م کال کې له اقتصادي بحران څخه لروالی. امريکا دغه ستونزې د اروپايي هېوادونو، چين او روسيې له لاسوهنې پرته مدیریت کړې.

دا هغه موارد وو چې امريکا د روسيې د مهارولو په سياست کې عملي کړل، خو امريکا پر دې بسنه ونه کړه، بلکې غوښتل يې چې روسيه په داسې هېواد بدله کړي چې په ټولو سياستونو کې د امريکا تابع وي او په هره برخه او حتا د روسيې د اتحاديې په دننه کې بايد د امريکا له لاسوهنو سره مخالفت ونه کړي. همدارنگه امريکا غوښتل چې روسيه په نړيواله کچه له چين او نورو هېوادونو سره د هر ډول مشارکت په برخه کې محدوده کړي. پر دې سربېره روسيه بايد د پخواني ختيځ بلاک له هېوادونو سره خپل ټول تړونونه منحل کړي او په ناټو سازمان او يا نورو نظامي سازمانونو کې د هر هېواد د ايستلو او يو ځای کولو په اړه بايد چوپتيا غوره کړي.

د روسيې سياستوال پر دې پوه شوي دي، هغه څه چې امريکا يې ترسره کوي، په حقيقت کې د دوی د هېواد په دننه کې ښکاره لاسوهنه ده؛ په ځانگړي ډول هغه امنيتي او اقتصادي تړونونه چې امريکا د روسيې له ملگرو هېوادونو سره لاسليک کړل. په دې برخه کې وروستۍ يې په ۲۰۲۳م کال د امريکا د بهرنيو چارو د وزير انتوني بلينکن هغه اقدام و، چې د پنځو خپلواکو هېوادونو له مشرانو سره يې تړونونه لاسليک کړل. دغه کار د امريکا د موخو په اړه د روسيې باور نور هم ډېر کړ؛ يعنې هغه استعماري جگړه چې امريکا د روسيې کور ته نږدې او د کور په حويلۍ کې پيل کړې، شونې ده چې ژر به د هغې کور ته هم وغځېږي. همدارنگه روسيه متوجه شوې چې امريکا غواړي د پخواني شوروي اتحاد پاتې شونې (روسيه) کمزورې کړي، داسې چې هېڅ ارزښت او نفوذ ونه لري، د امريکا خواخوږۍ او خیر غوښتنې ته اړ وي، هر ډول چې امريکا وغواړي، همغه لوري ته يې برابرې کړي او

د خپلې خوښې په لور يې را واړوي. دا ټول د دې لپاره دي چې امريکا له کوم گوانښ او ننگونې پرته په نړيواله کچه يوازنی زبرځواک پاتې شي.

امريکا د روسيې پر وړاندې خپله شیطاني او مکاره څېره ښه څرگنده کړه او د اوکراين په قضیې سره ډېر بدلونونه رامنځته شول؛ يعنې په دې سره په اوکراين کې د امريکا لاسوهنې بريندې شوې، چې موخه يې يوازې د روسيې مهارول او پخپل کور کې محدودول نه دي، بلکې د هغه کور ته دننه کېدل دي او چې څه يې زړه وغواړي، هغه بايد ترسره کړي او لاسوهنه وکړي. همدارنگه امريکا بايد د روسيې نږدې سيمو کې لاسوهنه وکړي، نظامي اډې جوړې، هر څوک چې وغواړي پخپلو ستراتيژيکو تړونونو کې يې يو ځای کړي او له اقتصادي او سياسي پلوه چې هر څوک وغواړي، هغه جذب کړي. په بل عبارت امريکا روسيه د يو زبرځواک په توگه موخه وگرځوله، نه د يو فعال هېواد په څېر او په ورته وخت کې هڅه کوي چې په نړيواله کچه هر ډول چارې د خپلې خوښې اړوند مخته يوسي او د قدرت توازن وساتي، چې يو قطبي نړيوال سياست يې خوندي پاتې شي؛ په ځانگړي ډول وروسته له دې چې يو شمېر اروپايي هېوادونو د امريکا د سياستونو پر وړاندې نارضايتي وښوده او دا هغه څه وو چې د فرانسې لپاره يې انگېزه رامنځته کړه، ترڅو له ناټو سازمان پرته د يو خپلواک اروپايي نظامي ځواک ښه غوره کړي. هو، له هغه ناټو تړون څخه جدا کېدل، چې امريکا ترې د خپل پوځ په توگه په هر وخت کې گټه اخلي.

اروپا بايد د امريکا سياستونو ته په کتو د لگښتونو بيه ورکړي، تر دې چې د امريکا پخواني ولسمشر ټرمپ د خپل قدرت په وخت کې په ښکاره وويل: «امريکا اړ نه ده چې د ناټو ټول لگښتونه ورکړي، بلکې له اروپا څخه د امريکا د ملاتړ په بدل کې اروپا يې بايد ورکړي.» په ځينو مواردو کې د چين نارضايتي هم ښکاره شوې ده، خو چين په هغه کچه کې نه دی چې د امريکا له سياستونو سره د مبارزې لپاره گام واخلي او دا هغه څه ته ورته دي، چې د امريکا د خزاني د پانو له يوې برخې سره د سرو زرو د ځايناستي په مسله او يا هم د ډالر له نړيوالې ولکې څخه د خلاصون لپاره د (G20) هېوادونو د مشرانو په وروستيو ناستو کې پرې بحث وشو.

همدغو دليلونو ته په کتو، روسيې د امريکا د سياستونو او ظالمانه موخو پر وړاندې د استقامت او درېدو لپاره متضاد اقدامات ترسره کړل، ترڅو په دې سره خپل ځان له پاشل کېدو او سياسي او اقتصادي وژنې څخه وساتي. د روسيې ولسمشر پوتين د دغې ناوړه څپې پر وړاندې د استقامت او درېدو لپاره کورني او بهرني اقدامات، موخې او سياستونه ترسره کړل، ترڅو په دې سره له هغو ټولو فشارونو او دامونو څخه چې امريکا يې د روسيې پر وړاندې ترسيموي، خوندي پاتې شي. يو شمېر دغه اقدامات او سياستونه به په راتلونکې برخه کې بيان کړو.

دوام لري...

الرايه جريده: ۴۵۰ گڼه

ليکوال: حمد طبيب

ژباړه: بهير «ويار»